

számot tarthat érdeklődésre, hiszen senki sem vonhatja kétségbe azt a tényt, amit Szerb Antal tömören így fogalmazott meg: „Az egész európai irodalom az Antik és a Szentírás kettős pillérjén nyugszik”. Az utóbbinak ismerete az egyik kapu az európai irodalom megértéséhez. Földrésünkön kultürember ezt nem nélkülözheti. Könyvünk pedig ebben jó tájékoztató, széleskörű áttekintést nyújt a Szentírásról.

Csak úgy közbevetően jegyezzük meg, hogy adatainak bősége miatt igen jó lenne egy esetleges újabb kiadásban betűrendes név- és tárgymutató beiktatása.

Nem hagyhatjuk említés nélkül megkapó képeit. Az egész alkotás nagy műgondal készült, és szép ajándék a magyar olvasóközönség számára.

Megrendelésünkkel forduljunk Szabó Ferenchez, Via dei Penitenzieri 20, I-00193 Roma.
K. G.

Farkasfalvy Dénes: Bevezetés a szentírástudományba. ttk I/6, Róma 1976, 110 o. — **Békés Gellért: Őkumenizmus.** ttk III/11, Róma 1976, 106 o.

A „teológiai kiskönyvtár” két legutóbbi kötetének szerzőjét nem kell külön bemutatnunk olvasóinknak. Gyakran találkoztak a római Szent Anzelm bencés egyetem dogmatikusának nevével újszövetségi szentírásfordítása óta, ökumenikus munkája, ifjúsági konferenciái, versei és a szerkesztésében megjelenő Katolikus Szemle révén. Most az ökumenikus tanszék vezetője. Farkasfalvy Dénes ciszterci szerzetesről pedig ma már nemcsak azt tudják, hogy matematikus, hogy dallasi egyeteműkön tanít és igazgatója az ottani középiskolájuknak, de sokan az ő zsoltsárfordításával vannak az Úr dicséretét.

Mindkét munka nagyon időszerű kérdéssel foglalkozik. A Bibliát ma többen olvassák, mint bármikor, közösségekben és „kamrájuk rejtekében” egyaránt. Az ökumenizmusról állandóan hallunk. Mindkét vonalon tele vannak az emberek félig megértett és néha túl vérmes reményeket keltő, máskor közömbösítő vagy lehangoló érteülésekkel, gondolatokkal. Mindkét könyv fogalomtisztázó, szabatos munka. Sokat segít majd, hogy a Biblia és az ökumenizmus emlegetése ne frázis legyen.

Farkasfalvy Dénes célja — maga megmondja a bevezetésben — elsősorban az, hogy teológiai bevezetést adjon a Szentíráshoz. Nem térhet ki az exegetikai és történelmi részletkérdésekre. „Mit jelent a keresztény ember hite a Szentírásban mint Isten szavában” — teszi fel a hívő és a hívőt kívülről szemlélő közömbös vagy hitetlen ember nagy kérdését (5), s erre felel a történelmi áttekintést tartalmazó első részben és az elméleti rendszerezés 11 tömör, világos fejezetében. Ízelítőül csak egy-két dinamikus, elgondolkodtató megállapítását idézzük: „A kinyilatkoztatás történelmi folyamat. Bele van ágyazva az ember történeti és közösségi életébe . . . nem egyoldalú közlés, hanem Isten és népe közötti párbeszéd. A nép válasza, magatartása, hite vagy hűtlensége határozza meg azt a drámai keretet, amelyben Isten a maga pedagógiai módszerét érvényre juttatja” (63). Ugyanakkor „a sugalmazás teológiájának mélyén misztériumra bukkanunk: az isteni kegyelem és az emberi szabadság misztériumára” (67). Dialektikusan világítja meg a Szentírás és az Egyház viszonyát: „A Szentírás mint isteni szó az Egyház létrehozó oka, mint emberi szó egyházi tevékenység terméke” (82). A dogmafejlődés tényét a következőképpen alapozza meg: „A kinyilatkoztatás Isten által támasztott események formájában történik, ezért fogalmi-ismereti vetülete nem meríti ki valóságát” (85).

Békés Gellért az ökumenizmus egyszerű és szabatos meghatározásából indul ki: „Amit ma ökumenizmusnak nevezünk, az a különféle hitvallásokra szakadt keresztények egységét keresők mozgalma” (7). Ezt a mozgalmat és ennek egyháztani alapjait ismerteti. A fűzet első része történelmi visszatekintés: a mozgalom kialakulását és szervezett formájának, az Egyházak Őkumenikus Tanácsának történetét mondja el. A második rész pedig az ökumenizmus teológiai alapjairól beszél. Különösen hézagpótló és sikeres az 5. és 6. fejezet: „Az ökumenikus Tanács egyház-tana” és „a katolikus egyháztan ökumenikus elvei”. Külön hálásnak kell lennünk, hogy a történelmi ismertetésnél nemcsak ismerteti az ortodox és katolikusok húzódozó magatartását, hanem a húzódozás dogmatikai és lélektani okait is megadja.

A két újabb kötet nemcsak számban viszi tovább a tkk köteteit, hanem a szerkesztőbizottság által kitűzött célt is sikerrel szolgálja. Mindkét kérdés életbevágóan fontos a magyar hívők és egyházaik életében is.

Békési I.

Jálics Ferenc: Változik a hitünk? Zsinati Bizottság, Róma 1976, 105 o.

A II. vatikáni zsinat óta sok emberben merült fel a könyv címében fölvetett kérdés. Így Jálics tanulmánya igen időszerű. Vizsgálata azonban nem tartalmi, dogmatikus síkra helyezkedik: a hit megélésének főbb formáit vizsgálja. Megállapítja, hogy öt típust, öt fokozatot különböztethetünk meg a hit fejlődésében. S ilyen értelemben a hitnek változnia is kell: el kell jutnia a lehető legteljesebb formára. Fejtetéseiben felhasználja a modern lélektan és szociológia megállapításait. De sok esetben saját lelkipásztori tapasztalata és egyéni hitének fejlődése szolgáltatja a keretet.

A kisgyermek szülein, főképpen apján keresztül alakítja ki Isten-képét, veti el hitének csíráit s érleli ki első megnyilvánulásait. Ebben a korban a hit „valóságos, de függő viszonyt kifejező.” Az ilyen hit természetes a gyermeknél; fonák, naív lesz viszont, ha a felnőtt számára Isten még mindig szükségleteinek, vágyainak kivetítése marad, s nem egy személyesen vállalt találkozásban felismert Teremtő Szeretet. — Az átmenet a gyermekkorból a felnőtt magatartásba lehet zökkenés nélküli, de feszültséggel teli is. A serdülő mindenáron és mindenkitől függetlenül akarja magát, így könnyen lázadva veti el azt, amit gyermekkorában oly szépnek talált: Istent és a hitet. Vagy vitába száll vele, mert érzi, hogy tudatosítania kell, mire támaszkodik, mire való a hite. — Felnőtt akkor lesz valaki, amikor vállalja, hogy személyesen is hozzájárul saját és embertársai életének lehetőleg teljes alakításához. Ennek az életet vállaló törekvésnek a mélyén ott van az Isten. A felnőtt ember hite néha nem haladja meg a „névtelen keresztény” kifejezési fokot, vagy megelégszik a vallásgyakorlatok minimális elvégzésével. De eljutott a felnőtt hitre, mivel éli a szeretetet, szolgálja a másikat. — Amikor azonban valaki kifejezetten is megtapasztalta Isten mindent betöltő valóságát s Krisztusban kinyilvánított szeretetét, akkor jut el az érett hitre. Élete új szint kap, kiteljesedik, mert Istennel éli.

Bár Jálics típusokat esetel, nem téveszti szem elől, hogy ezek a megjelenési formák és fokok sokszor ugyanabban a személyben egyszerre is megtalálhatók. Mindenkinek fejlődnie kell még a hit terén, senkiben sem érett ki egész teljességében. Könyve második részében nyolc témán mutatja be a különféle típusok magatartását. Így pl. az éretlen, gyerekes hitű felnőtt örökké csak azt kutatja, „hogyan engedheti meg az Isten” a rosszat, a szenvedést. A felnőtt hitű elsősorban küzdeni akar a rossz ellen, mivel a változó, növekvő természet kínóvését látja benne. Aki érett hitre jutott, az veszi észre a kereszten függő Krisztust. A feszület tövében kezdi megsejteni, hogy a kereszt, a „rossz” a szeretet jele és kifejezője is lehet. — Hasonló módon vezet végig az apostolkodás, a politika, az ima, a szentírás, a mise, a felvilág és a szentek közössége témáin. „Végső megfontolások” c. fejezete pedig a túlvilág típusok közösségi, egyházi életben való megnyilatkozására mutat rá. Igen finom és mély képpben vázolja, hogyan folynék le ennek az ötféle típusú embernek vallási kérdésekről folyó vitája (84 — 89). Végül függelékben hozza a Szolgálat 22. számában megjelent cikkét: Isten népe — az Egyház reménye.

Mind saját hitünk mélyebb megértésére, mind pedig lelkipásztori ill. apostoli tevékenységünk elmélyítésére nagy haszonnal forgathatjuk Argentínába szakadt honfiktársunk írását.

Benkő Antal

Xavier Léon-Dufour: Dictionnaire du Nouveau Testament, Seuil, Paris, 1975, 570 o.

X. Léon-Dufour, akinek nevét a magyar közönség is jól ismeri, főleg teológiai magyar fordításban is közkézen forog az ő vezetésével szerkesztett Biblikus Miológia Szótár, egy jó évvel ezelőtt megjelentette az Újszövetség Szótárát. Még